

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 18 października 2021 r.

Opinia do ustawy o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białorusi o zabezpieczeniu społecznym, podpisanej w Warszawie dnia 13 lutego 2019 r.

(druk nr 527)

I. Cel i przedmiot ustawy

W dniu 13 lutego 2019 r. w Warszawie została podpisana Umowa pomiędzy Polską a Republiką Białorusi o zabezpieczeniu społecznym. Ustawa przyjęta przez Sejm w dniu 14 października 2021 r. wyraża zgodę na dokonanie ratyfikacji tej Umowy przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Związanie Rzeczypospolitej Polskiej Umową o zabezpieczeniu społecznym z Republiką Białorusi wpływa na warunki polsko-białoruskiej współpracy gospodarczej oraz zapewnienie realizacji prawa do zabezpieczenia społecznego i ochrony ubezpieczeniowej osobom zmieniającym miejsce zatrudnienia lub zamieszkania w czasie swojej aktywności zawodowej¹⁾, oddziałuje także na dostęp do rynku pracy oraz może stanowić zachętę do podejmowania przedsięwzięć gospodarczych i podejmowania pracy objętej ubezpieczeniem.

Umowa uwzględnia standardy międzynarodowe w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, jej uregulowania zostały oparte na podstawowych zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego:

¹⁾ Uregulowanie stosunków w zakresie zabezpieczenia społecznego z państwami powstałymi po rozpadzie byłego ZSRR nastąpiło już w odniesieniu do Ukrainy (Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym, sporządzona w Kijowie dnia 18 maja 2012 r., Dz. U. z 2013 r. poz. 1373) oraz Republiki Mołdawii (Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Mołdawii o ubezpieczeniu społecznym, podpisana w Warszawie dnia 9 września 2013 r., Dz. U. z 2014 r. poz. 1460).

– równego traktowania (postanowienia dotyczące praw i obowiązków wynikających z ustawodawstwa drugiej strony stosuje się na tych samych warunkach w stosunku do obywateli obu stron Umowy),

– zachowania praw nabytych (eksportu świadczeń) - jeżeli zostały nabyte na podstawie prawa jednej strony, świadczenia nie mogą być zmniejszane lub zawieszane, a także uchylane z powodu miejsca zamieszkania uprawnionego na terytorium drugiej strony) oraz

– sumowania okresów ubezpieczenia (nabytych pod działaniem ustawodawstwa jednej lub drugiej strony, wymaganych do nabycia, zachowania oraz obliczania wymiaru świadczenia).

Umowa będzie miała zastosowanie do osób, które podlegają lub podlegały ustawodawstwu jednej lub obu stron Umowy oraz osób, których prawa wynikają z praw tychże osób, uzyskanie bowiem prawa do świadczeń na podstawie Umowy nie pozostaje uzależnione od posiadania obywatelstwa polskiego lub białoruskiego. Generalnie zasadą będzie podleganie ustawodawstwu państwa, w którym jest wykonywane zatrudnienie (z pewnymi wyjątkami - wynikającymi z charakteru wykonywanej pracy lub zawodu, występującymi w umowach dwustronnych oraz przepisach unijnych, dla pracowników delegowanych do pracy na terytorium drugiej strony, a także wynikającymi z charakteru wykonywanej pracy lub zawodu, jak dla prowadzących działalność na własny rachunek, czasowo przenoszących działalność na terytorium drugiej strony, personelu przedsiębiorstw transportowych, załóg statków morskich pływających pod obcą banderą oraz urzędników administracji).

Umowa przewiduje objęcie zakresem przedmiotowym świadczeń pieniężnych z tytułu: utraty zatrudnienia (zasiłki dla bezrobotnych), choroby i macierzyństwa (zasiłki chorobowe, macierzyńskie), starości (emerytury), niezdolności do pracy (renty), wypadków przy pracy i chorób zawodowych (renty, odszkodowania, świadczenia z tytułu czasowej niezdolności do pracy) oraz śmierci (renty rodzinne, zasiłki pogrzebowe). Umowa zawiera także regulacje merytoryczne odnoszące się do poszczególnych dziedzin zabezpieczenia społecznego objętych jej zakresem przedmiotowym.

Z uwagi na zakres uregulowań Umowy oraz brzmienie art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji RP (sprawy regulowane w ustawie), podlega ona ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Rządowy projekt ustawy o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białorusi o zabezpieczeniu społecznym, podpisanej w Warszawie dnia 13 lutego 2019 r. wpłynął do Sejmu 19 lipca 2021 r. (druk nr 1417).

I czytanie odbyło się w Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Spraw Zagranicznych. Komisje na wspólnym posiedzeniu przyjęły sprawozdanie, w którym wniosły o przyjęcie projektu ustawy bez poprawek (druk nr 1559).

Drugie czytanie odbyło się na 39. posiedzeniu Sejmu.

Ustawa została przyjęta przez Sejm w dniu 14 października br. większością głosów 435, przy 9 przeciwnych i jednym wstrzymującym się.

Ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Bożena Langner

Główny legislator